

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΒΕΖΥΡΗΣ

ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Μεχμέτ Χουρσίτ πασᾶς ἐγεννήθη ἐν τῇ Γεωργίᾳ, τῇ περιφήμῳ διὰ τὰς ὥραιας γυναῖκας τῆς χώρας τῆς Ὄθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. ᾽Ασημον τέκνον τοῦ πτωχοῦ λαοῦ, παιδίον ἔτι, ἀπεσπᾶσθη τῆς οἰκογενείας του καὶ ἐπωλήθη, ὡς δοῦλος.

Μετά τινα ἔτη διὰ τῆς εὐνοίας τοῦ συμπατριώτου αὐτοῦ Κουτσοῦκ Χουσεῖν πασᾶ, ναυάρχου, εἰσήχθη εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Εὐδοκιμήσας δὲ εἰς αὐτὴν καὶ ἀνδρωθεὶς, διωρίσθη εἰς τῶν τοποτηρητῶν τοῦ ναυάρχου αὐτοῦ καὶ ἀνέπτυξεν εἰς τὴν νέαν θέσιν πολλὰ προτερήματα καὶ δραστηριότητα ἔκτακτον.

Ἔνεκα τούτων καὶ διὰ τῆς εὐνοίας τοῦ Κουτσοῦκ Χουσεῖν πασᾶ καὶ τοῦ ὡσαύτως συμπατριώτου του Μεχμέτ Χοσρέφ πασᾶ προήχθη βαθμηδὸν κατὰ τὸ ἔτος 1803 εἰς πασᾶν ἐπὶ Σουλτάνου Σελίμ τοῦ Γ'.

Τότε ἡ Αἴγυπτος ἐμαστιζέτο ἐκ πολλῶν ἀνωμαλιῶν καὶ φοβερῶν ταραχῶν. Μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἀναχώρησιν τῶν Γάλλων τοῦ Ναπολέοντος, Τοῦρκοι, Μαμελοῦκοι καὶ Σκυπετάραι, ἀντιποιοῦμενοι τὴν ἐξουσίαν τῆς χώρας, περιέστησαν εἰς λυσσώδεις διαμάχας καὶ πολέμους, οἵτινες συνετάραττον ἀενάως τὸν τόπον.

Πρὸς περιστολὴν αὐτῶν ἀπεστάλη εἰς Αἴγυπτον, ὡς ἀντιβασιλεὺς καὶ βεζύρης τοῦ Καῖρου, ὁ Χουρσίτ πασᾶς. Διεκρίθη δ' ἐξόχως εἰς τὴν ἀποστολὴν του ἐκείνην, ὡς ἀνδρεῖος στρατιώτης καὶ δεξιὸς διπλωμάτης, καὶ κατεδάμασε τοὺς ἐχθροὺς τῆς δημοσίας τάξεως. Διετέλεσε δὲ ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου μέχρις 21 Ὀκτωβρίου 1806 ὅτε διωρίσθη βαλῆς, δηλ. γενικὸς διοικητής, τῆς Ῥούμελης.

Ἀλλὰ τὸν Ἰούλιον 1808 ἀνέβη τὸν θρόνον τῶν Σουλτάνων ὁ

Μαχμοὺτ Β' καὶ μετέθεσε τὸν Χουρσίτ πασᾶν ἐκ 'Ρούμελης εἰς τὴν σατραπείαν τοῦ Χαλεπίου τῆς Συρίας.

Οἱ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῶν Σέρβων πόλεμοι ἔμελλον νὰ δοξάσωσι λαμπρότερον τὸν Χουρσίτ πασᾶν. Μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Βουκουρεστίου (1812), ἦτο ἀνὴρ μέγας καὶ πολὺς ἐν Τουρκίᾳ, ἐγένετο δὲ μάλιστα καὶ μέγας βεζύρης καὶ εἰς αὐτὸν ἡ Τουρκία ἀνέθετο τὴν καταστολὴν τῶν Σέρβων.

Καὶ δὴ κατὰ τὸ 1813 ὁ Χουρσίτ πασᾶς ἀνέλαβε καὶ ἐπεράτωσε τὸν κατὰ τῶν Σέρβων πόλεμον νικηφόρως καὶ μετ' ἐκπληκτικῆς δραστηριότητος. Οἱ ἀτυχεῖς Σέρβοι ὑπεδουλώθησαν καὶ ἐτιμωρήθησαν δι' ἀνηκούστων θηριωδιῶν καὶ δὴ πανωλεθρίας, οἱ δὲ προὔχοντες αὐτῶν ἐπωλήθησαν ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς εὐτελέστατα ἀνδράποδα!

Μετὰ τὸν Σερβικὸν πόλεμον ὁ Χουρσίτ πασᾶς διωρίσθη πάλιν βαλῆς τῆς 'Ρούμελης, μετετέθη δὲ καὶ αὖθις μετὰ πέντε ἔτη εἰς Χαλέπιον καὶ κατὰ τὸ 1820 εἰς Πελοπόννησον.

Ἡ χώρα αὐτὴ συνεκινεῖτο τότε ἐξ ἐπαναστατικῶν ἀναβρασμῶν καὶ ἀποστόλων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ φῆμαι ἐξεγέρσεως ἁλλεπάλληλοι καὶ ἀνεξάντλητοι διεσταυροῦντο πανταχοῦ καὶ ἡ δημοσία τάξις ἠπειλεῖτο καθ' ἐκάστην.

Καὶ ἡ Πύλη, ὅχι διότι ἐφοβεῖτο σπουδαίως τὴν ἐπανάστασιν τῶν ἐνταῦθα ῥαγιάδων τῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἔχῃ δι' αὐτοὺς ἀσχολίαν τινὰ καὶ σκέψιν, περισπωμένη ἁλλαχοῦ, ἀπέστειλε τὸν Χουρσίτ πασᾶν εἰς Πελοπόννησον, ὡς βεζύρην, ἡγεμόνα καὶ κυρίαρχον αὐτῆς, ἔχοντα καὶ ἀπόλυτον ἐξουσίαν ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν ὑπηκόων του, ὅπως προλάβῃ τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀσφαλίσῃ τὴν τάξιν διὰ παντὸς μέσου.

Ἦτο ἤδη ὁ Χουρσίτ ἐπιφανέστατος πασᾶς τῆς αὐτοκρατορίας καὶ χαρακτηρίζεται ὡς βαρὺς, μεγαλοπρεπέστατος, ἐπιβλητικώτατος, δραστηριώτατος, ἀνδρεῖος, πολυμήχανος, αἰμοβόρος καὶ θηριώδης εἰς ἀνήκουστον βαθμόν, ἄκαμptos ὡς γρανίτης, καὶ καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν φοβερός. Ἦλθε δὲ εἰς Πελοπόννησον μετὰ πομπωδεστάτης Ἀσιανῆς μεγαλοπρεπείας, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ πλῆθος αὐλικῶν, ἐπιτελῶν καὶ ἀκολούθων, γυναικῶν, ὑπηρετῶν καὶ πολλὰς καὶ πολυτελεστάτας ἀποσκευάς.

Προηγῆθη αὐτοῦ ἡ φήμη μεγαλόπτερος καὶ ἀπὸ τοῦ Ναυπλίου, ὅπου τὸ πρῶτον ἀπέβη, μέχρι Τριπολιτσᾶς, τῆς πρωτευούσης τῆς χερσονήσου, ἐν ᾗ ἐγκατεστάθη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Νοεμβρίου, πανταχοῦ, ὅπου ἐπεφάνη, ῥαγιάδες καὶ Τοῦρκοι πάσης τάξεως, ἔπιπτον πρηνεῖς πρὸ τῶν ποδῶν του εἰς ἐνδειξιν δουλικοῦ προσκυνήματος καὶ ὑπεδέχοντο αὐτόν, ὡς ἡγεμόνα καὶ ἐν λαμπροτάτῃ πομπῇ. Παγερὸς δὲ φόβος διεχύθη εἰς τοὺς ῥαγιάδες καὶ ἡ χώρα ἐφαίνετο ληθαργοῦσα.

Εὐτυχῶς ὀλίγας μόνον ἑβδομάδας διέμεινεν ἐν Πελοποννήσῳ ὁ νέος βεζύρης αὐτῆς, ὅστις ὑπῆρξε καὶ τελευταῖος ἐκ τῶν ἐν

ἐνεργεία. Ἐπειδὴ παρετείνετο ὑπὲρ τὸ δέον ὁ κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων πόλεμος τῆς Πύλης, αὕτη ἀπέβλεψε καὶ ἤδη πρὸς τὸν Χουρσίτ πᾶσαν, ὅπως ἐπραττεν εἰς ὅλας τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις τῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ τὸν Δεκέμβριον 1820 διώρισεν αὐτὸν σερασκέρην τοῦ στρατοπέδου τῆς Ἠπείρου καὶ τὸν προήγαγε συγχρόνως εἰς βαλῆν τῆς Ρούμελης πάλιν.

Ὁ βεζύρης τῆς Πελοποννήσου ἀνεχώρησεν εἰς Ἰωάννινα τὸν Ἰανουάριον, καὶ ἐπολιόρκησε τὸν ἀποστάτην Ἀλῆ πασᾶν, ὃν καὶ ἐδάμιασε καὶ κατέστρεψε τῇ 24 Ἰανουαρίου 1822.

Διὰ τοῦ νέου τούτου στρατιωτικοῦ κατορθώματος ὁ Χουρσίτ πασᾶς ἀπεθεώθη πλέον, ὥς δαφνοστεφῆς στρατάρχης καὶ ἀήττητος ἥρως τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ δόξα του ἔφθασεν εἰς τὸ ζενίθ τοῦ ὕψους, ὅλοι οἱ στρατιωτικοὶ ἄνδρες τὸν ἐθαύμαζον, οἱ πολῖται τοὺς ἐξετίμων εἰς τὸ ἑπακρον, οἱ ποιηταί, οἱ ῥαψῳδοὶ καὶ ὁ λαὸς ἐξύμουν αὐτὸν καὶ ὁ κόσμος ὅλος, ἰδίως ἡ Ἀνατολή, ἐπληροῦτο μὲ τὸ μέγα καὶ ἔνδοξον ὄνομά του.

Ἐντεῦθεν ὅμως ἤρξατο νὰ ὠχρίῃ ὁ ἀστήρ του. Ἡ ὑπεραγαπῶσα αὐτὸν τύχη τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα.

Ἡ Πύλη ἐσκέπτετο ἤδη νὰ καταστείλῃ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐπανάστασιν καὶ φυσικῶς τῷ λόγῳ ἀπέβλεψε πρῶτον εἰς τὸν Χουρσίτ πασᾶν, ὥς ἀρχιστράτηγον τῆς νέας ἐκστρατείας. Ἀλλὰ μετὰ τὴν προπαρασκευὴν αὐτῆς, ὅλως ἀπροσδοκῆτως ἡ μὲν ἀρχηγία ἀνετέθη εἰς τὸν Μαχμουτ πασᾶν τῆς Δράμας, ὁ δὲ Χουρσίτ, παραγκωνισθεὶς ἐτάχθη ἐν Λαρίσῃ, ὥς τροφοδότης καὶ ἐπόπτης τῆς ἐκστρατείας!

Ἐν Λαρίσῃ ἔζη ἐν ἀπογοητεύσει καὶ μελαγχολίᾳ, ἀναλογιζόμενος ὁπόσας καὶ ὁποίας ὑπηρεσίας προσήνεγκε τῷ Σουλτάνῳ καὶ πῶς ἡμείβετο. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς δυστυχίας του μιᾷ τῶν ἡμερῶν συνέλαβε δείγματα ἐσχάτης ἀπιστίας κατὰ τῶν λατρευτῶν του χαρεμιῶν, 64 περικαλλῶν ὀδαλισκῶν, καὶ ἐν τῇ ἀγριότητι τῆς ζηλοτυπίας του ἐπνίξεν ἀνηλεῶς ὅλας αὐτὰς εἰς τὸν ποταμὸν Πηνειόν.

Ἀτυχήσας τόσον ἐν τῷ δημοσίῳ καὶ ἰδιωτικῷ βίῳ του, ὑπέπεσε καὶ εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1822 κατηγορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Διβανίου, ὥς σφετεριστῆς τῶν θησαυρῶν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων καὶ δι' ἄλλως ἔτι λόγους καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Ἐπληροφορήθη ὅμως ἐγκαίρως τὴν προγραφὴν του καὶ διὰ νὰ προλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν ἠτύοκτόνησε δηλητηριασθεὶς περὶ τὰ τέλη Νοεμβρίου 1822 ἐν Λαρίσῃ. Ἐκδηεύθη δὲ μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐτάφη πλησίον τῆς γεφύρας τοῦ Πηνειοῦ ἐν τάφῳ, φέροντι πομπώδῃ ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔφθασεν ὁ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπεσταλμένος Καπιτσημπασης, ὁ δῆμιος τῆς Πύλης, κομίζων τὸ Σουλτανικὸν φιρμάνιον τῆς θανατικῆς αὐτοῦ καταδίκης. Ἐπέμενε δὲ νὰ τὸ ἐκτελέσῃ καὶ ἐπὶ τοῦ δυστυχικοῦ νεκροῦ, διὰ νὰ

φέρει τὴν κεφαλὴν του εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἀνεσκάφη ὁ νωπὸς τάφος, ἐξετάφη ὁ νεκρὸς καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ τελευταίου βεζύρου τῆς Πελοποννήσου, τοῦ διαβοήτου Χουρσίτ πασᾶ, ἀπεκόπη καὶ ἐκομίσθη ἐπὶ ἀργυροῦ πίνακος εἰς Κων/πολιν διὰ τὴν ἐκτεθῆ πρὸ τῆς πύλης τοῦ Σουλτανικοῦ Σεραγίου.

[Ἐξ Ἀργους, 1911]

Δ. Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ

ΚΟΙΜΑΤΑΙ

ΚΟΙΜΑΤΑΙ καὶ τὸ προσωπάκι της γερόμενο
 στὸ ταττελλένιο ἐπάνω προσκεφάλι
 μοιάζει μὲ λούλουδο ἄγνόν, ὠναιομένο,
 ποῦ φέγγει μέσ' στῆς παρθενιάς τῇ χάρι.

Κοιμᾶται καὶ τὰ ξέπλεκα μαῦρα μαλλιά της
 ριχμένα στὸ χιονάτο τῆς σεντόνι
 σκορποῦν ἀσπράδα πλιὸ γλυκεῖα στὰ μάγουλά της
 καὶ στὸ μικρὸ ἀλαβάστρινο σαγόνι.

Κοιμᾶται καὶ τὰ ὥραϊα της μαλλιά ἐκεῖνα
 σὰν κύματα ἀπ' τὸ μέτωπο κυλοῦνε
 καὶ ἀγκαλιάζουν τοῦ λαιμοῦ της τ' ἀσπρα κοῖνα
 καὶ τὰ χαϊδεύουν μαλακὰ καὶ τὰ φιλοῦνε.

Κοιμᾶται καὶ τὸ ἀνάγλυφο ὥραϊο κορμί της,
 ποῦ μαρμαρένιο τὸ σεντόνι τὸ σκεπάζει,
 λὲς κάποιος ὑπερέλειος τεχνίτης
 μὲ ἀρχαῖον ἀγάλματος γραμμὲς χαράζει.

Κοιμᾶται στὸ ζωγραφιστὸ μικρὸ της στόμα
 ἕνα γλυκὸ χαμόγελο ἀνθίζει,
 λὲς κάποια ἐνθύμισι στὸν ὕπνο ἀκόμα
 τὸ καθαρό της μέτωπο φωτίζει.

Κοιμᾶται στὸ γαλήνιο τὸν ὕπνο ἐκεῖνο,
 ποῖό τάχα ὄνειρο γλυκὸ σκορπιέται!
 Ἄχ! ἤθελα, ἐγὼ Μορφεὺς γι' αὐτὴ νὰ γίνω,
 σὲ ὄνειρα πλάνα πάντα νὰ πλανιέται!...

ΑΝΤ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ